

ČTVERO ROČNÍCH OBDOBÍ V PRÁCI S PŘÍRODNÍMI MATERIÁLY

Mgr. Petr Vybíral, Ph.D.
Masarykova univerzita
Pedagogická fakulta
Katedra technické a informační výchovy
9.4. 2021

SYLABUS KURZU

- Cílem kurzu je získání vědomostí a dovedností v oblasti technik práce s přírodními materiály i v kombinaci s technickými materiály a nabídne celou řadu námětů a inspirací pro učitele na ZŠ.

1.DROBNÝ MATERIÁL

- 1.přírodní materiál
- 2.technický materiál

PŘÍRODNÍ MATERIÁL

- Mezi drobný přírodní materiál patří vše, co nám dává **příroda**
- Jedná se o **rostlinné** materiály, **živočišné** materiály a **nerostné** materiály
- Získáváme je **sběrem**, některé si můžeme **vypěstovat**
- Jiné získáváme jako **zbytky po zpracování** užitkových rostlin, např. semena, šustí, skořápky, apod.

DRUHY PŘÍRODNÍCH MATERIÁLŮ

- **Rostlinný materiál** - kaštany, žaludy, šišky, šípky, jeřabiny, bukvice, ořechy, pecky, makovice, sláma, různá semena (slunečnice, kukuřice ...), kůra, kukuřičné šustí, sušené rostliny z luk a zahrad, listy, větvičky, klacíky
- **Živočišný materiál** - mušle, ulity hlemýždě..
- **Nerostný materiál** - kamínky, písek

DROBNÝ TECHNICKÝ MATERIÁL

- Drobným technickým materiálem se rozumí vše, co vytvořil člověk:
- **Kovy** – tj. kousky drátů, což je hutní výrobek, malého průměru, vyrobený válcováním nebo tažením do velké délky, bývá z různých kovů – ocel, měď, hliník, dále pak kovové fólie, kousky tenkého plechu, korunkové uzávěry.
- **Plastické hmoty** – kousky fólií, bužírky, molitan, pěnový polystyren, plastové láhve a kelímky, uzávěry.
- **Textilie** – odstřižky látek, juty, koženky, plsti
- **Pomocný materiál** - provázky, nitě, lepicí pásy, lepidlo, korálky

Z dalších můžeme jmenovat korkové zátky, kousky hobry, sádrokartón, kousky překližek, lepenky, různé korálky, krabičky, dýhy apod.

NÁSTROJE, NÁŘADÍ A POMŮCKY

- Při práci s přírodními materiály se jedná vesměs o **běžné pomůcky** nacházející se v každé domácnosti
- Z těch nejužívanějších je nutné jmenovat zejména různé druhy nožů, nůžky, jehly, nitě, špendlíky, tužky a pravítka, štětec, houbičky apod. Při tvorbě vazeb a při aranžování lze využít kleště, dráty, kladívko a aranžérskou hmotu a tavnou pistoli.

PRACOVNÍ TECHNIKY PŘI PRÁCI S DROBNÝM MATERIÁLEM

Mezi nejvyužívanější pracovní techniky při práci s drobným materiálem patří:

- stříhání, ohýbání, spojování, navlékání, propichování, lisování, řezání, vrtání, pilování, krájení apod.

POMŮCKY PRO PRÁCI S DROBNÝM MATERIÁLEM

Podle funkce ve výrobním procesu rozdělujeme nástroje na činné (aktivní) a nečinné (pasivní).

- **Činné nástroje** jsou ty, kterými měníme tvar a povrch výrobku. Na prvním stupni se využívají především nože, nůžky, jehly, nebozezy...
- **Nečinným nástrojům** se v praxi říká nářadí. Většinu těchto nástrojů využívají žáci spíše ve vyšších ročnících. Patří sem například kladiva, kleště, svěrák, klíče, šroubováky, truhlářský metr, krejčovská míra, pravítko atd.
- Mezi **pomůcky** řadíme tužku, brusný papír, navlhčovač, špachtli, modelovací očko...

2. SBĚR A UCHOVÁVÁNÍ PŘÍRODNÍCH MATERIÁLŮ

- Správné uložení při sběru
- Vhodný výběr doby sběru
- Výběr místa pro dlouhodobé uchovávání
- Metody sušení (vzduchem, vysoušecími prostředky apod.)

SUŠENÍ VZDUCHEM

- Tajemství úspěchu spočívá v **rychlosti** a **uskladnění** v temné místnosti
- Květy a květiny je třeba sbírat v době, kdy jsou **nejsušší**
- Důležité je také vystihnout **správné období** vývoje rostliny, především z hlediska barevných změn a případného opadávání okvětních lístků
- Plody je třeba ukládat volně v **jedné vrstvě** v prodyšné nádobě.
- Doba sušení se **liší** u různých druhů rostlin a plodů

SUŠENÍ VZDUCHEM

Rostliny se nejprve očistí od různých zbytků a nečistot. Následně se pak svážou do kytic a suší se. Ideální je sušit v menších kyticích, aby u kytek zůstaly narovnané stonky. Některé rostliny typu **mechů a** podobných je vhodnější sušit samotné. Stačí je volně rozložit na **síťovinu**.

SUŠENÍ VE VODĚ

- Květiny se suší lépe, pokud jsou postavené v nádobě kde je asi 3 cm vody. Vodu květiny vstřebají a pomalu usychají. Doba sušení obvykle trvá asi 10 dní (růže a hortenzie).

SUŠENÍ V SUŠIČCE

- Optimální je tento způsob sušení pro jednotlivé plátky květin. Ty bývají tradičně určeny pro potpouri. Sušičku rozhodně zapněte na nejnižší stupeň.

SUŠENÍ V MIKROVLNNÉ TROUBĚ

- Výhodou sušení květin v mikrovlnné troubě je podstatné zkrácení času vysoušení. Další výhodou je, že barvy jsou více podobné těm původním. V mikrovlnné troubě doporučuji použít nejnižší teploty

SUŠENÍ VYSOUŠECÍMI PROSTŘEDKY

- Při této metodě se používají prostředky, které **pohlcují** všechnu **vodu**, obsaženou v rostlinách a vysoušení urychlují. Celý proces může trvat poměrně dlouho, ale vyplatí se to. Květiny si zachovávají svůj původní tvar a barvu.
- Při této metodě se používá **písek, borax, kamenec a silikagel**. I když je písek nejlevnější, je příliš těžký a pomalu působí. Nejvhodnější je silikagel. Jedná se o **krystaly bílé nebo modré barvy**, které po absorbování vlhkosti **zrůžoví**. Je velmi lehký a můžeme ho proto vsypat mezi květy, aniž bychom je poškodili. Je k dostání v prodejnách s chemickými a laboratorními potřebami.

SILIKAGEL (SiO₂)

- **Postup:** Květiny sušíme v uzavřené nádobě. Na dno nasypeme 5 cm vrstvu silikagelu. Na tuto vrstvu rozložíme květiny, které silikagelem ještě zasypeme. Silikagel lze použít opakovaně, vysušíme ho na plechu v troubě.

LISOVÁNÍ

- Lisují se přírodniny s přibližně stejnou velikostí
- Absorpci vody zajistí savý papír a kvalitní vylisování závaží
- Savý papír pravidelně vyměňujeme

3. TECHNIKY PRÁCE S PŘÍRODNÍMI MATERIÁLY

- Původní zaměření na jednotlivá roční období a s ním spojené hlavní svátky
- Spojení s lidovými obřady
- Tvorba zvykoslovných (obyčejových) předmětů z přírodních materiálů

ZIMA

- Ke tvorbě vánočních aranží využijeme větve jehličnanů i stále zelených listnáčů (břečťan, mahonie, cesmína, bobkovišeň, ...), zajímavé plody jehličnanů i listnáčů, ale i bylin a okrasných květin, zajímavá semena, suché větve například ozdobené lišejníky či různě zbarvené, ale i sušené květiny.
- Jako doplňky šišky, ořechy, bukvice, kaštany (uschované ze září), žaludy, okrasné trávy, sušené bodláky, sušené ovoce, slaměnky, větvičky ibišku či třezalky, koření, mech, kůra stromů apod. Prodávají se též hotové doplňky z proutí, slámy či lýka.
- Období využití přírodních materiálů sesbíraných v průběhu celého roku k výzdobě bytu, na provonění a přípravu sváteční atmosféry

VÁZÁNÍ ADVENTNÍCH VĚNCŮ

- slaměná kruhová podložka
- chvojí (např. tis, jedle, zerav, nevhodný je smrk)
- silnější vazací drát
- čtyři svíčky
- pomůcky k upevnění svíček
- stuhy, mašle, lýko
- přírodní materiál (kaštany, žaludy, bukvice, šípky, sušené pomeranče, oříšky aj.)
- další přízdoby (drobné vánoční baňky, zvonky, aj.)
- drát, tavná pistole

ADVENTNÍ VĚNEC

ADVENTNÍ VĚNEC

SLAVNOSTNÍ VÁNOČNÍ VÝZDOBA

Slavnostní vánoční výzdoba

DEKORACE Z KŮRY

DEKORACE ZE DŘEVA

DEKORACE ZE DŘEVA

SLAMĚNÉ VÁNOČNÍ OZDOBY

- **Žito** - je tenké od prvního kolínka až k poslednímu, stéblo je dlouhé a neploští se. V celé délce stébla je lesklé a hladké. Jeho využití je nejčastější a to převážně **na vánoční ozdoby**.

Pšenice - má kratší stéblo, které se ploští a je matné. Stéblo má tendenci černat a zahrňovat. Je vhodné na Betlém - když stébla seškrtneme do požadovaného tvaru, stébla nesesychají a úvazky dobře drží.

Ječmen - je doporučován na **polepování kraslic** (lze však použít i žito i pšenici)

Oves - má tvrdé, tuhé a dlouhé stéblo, které má krásnou zlatavou barvu.

ÚPRAVA SLÁMY

- Bělení (peroxid vodíku)
- Barvení (barva na bavlnu, použití pro rozžehlení a lepení)
- Vaření (získá zlatavý odstín)
- Rozžehlování (nevhodné pro žito)

POMŮCKY A MATERIÁL

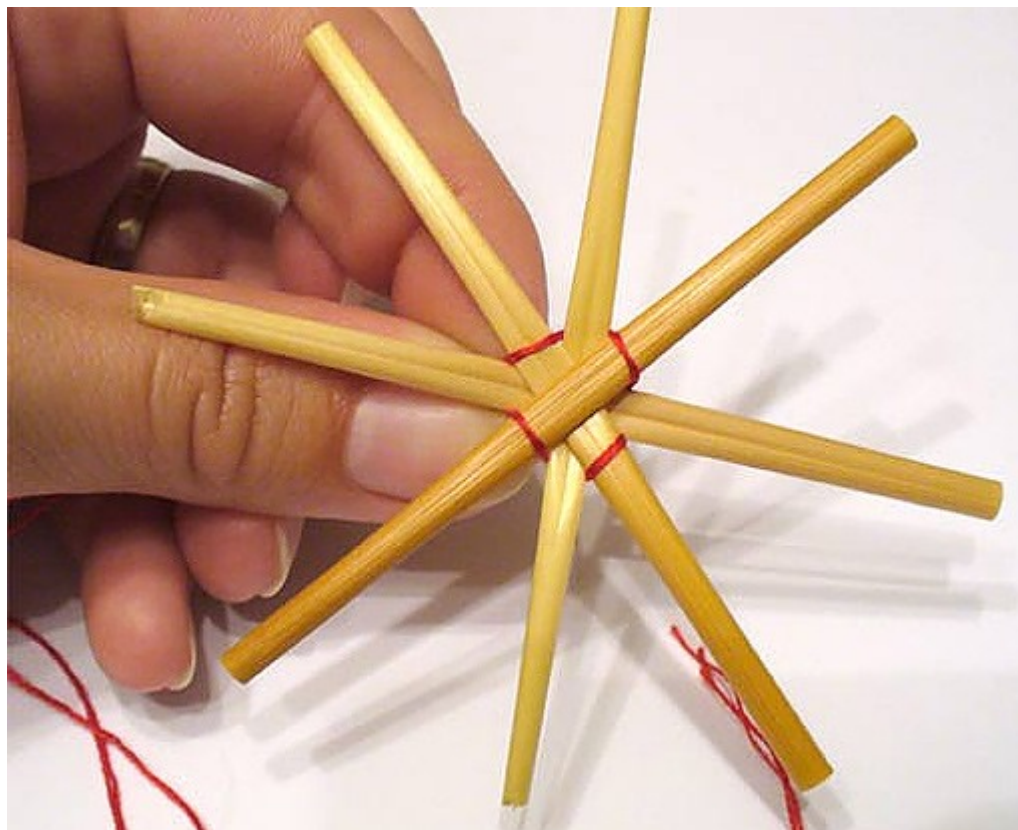

VÁZÁNÍ SLAMĚNÉ HVĚZDY

- 4 stébla vhodné délky aspoň **5 minut máčíme** v misce s vodou. Pak je složíme do hvězdice, kterou přidržujeme prsty jedné ruky.
- Do druhé ruky vezmeme nit a postupně ji omotáváme - kolem jednoho stébla nahoru, kolem dalšího dolů, opět nahoru, a to od nejspodnějšího k vrchnímu.
- Ideální je protáhnout nit stébly také v opačném pořadí. Poté nit zavážeme na dva uzly a uděláme očko na zavěšení. Konce slámek zastříháme.

SLAMĚNÁ HVĚZDA

SLAMĚNÁ HVĚZDA

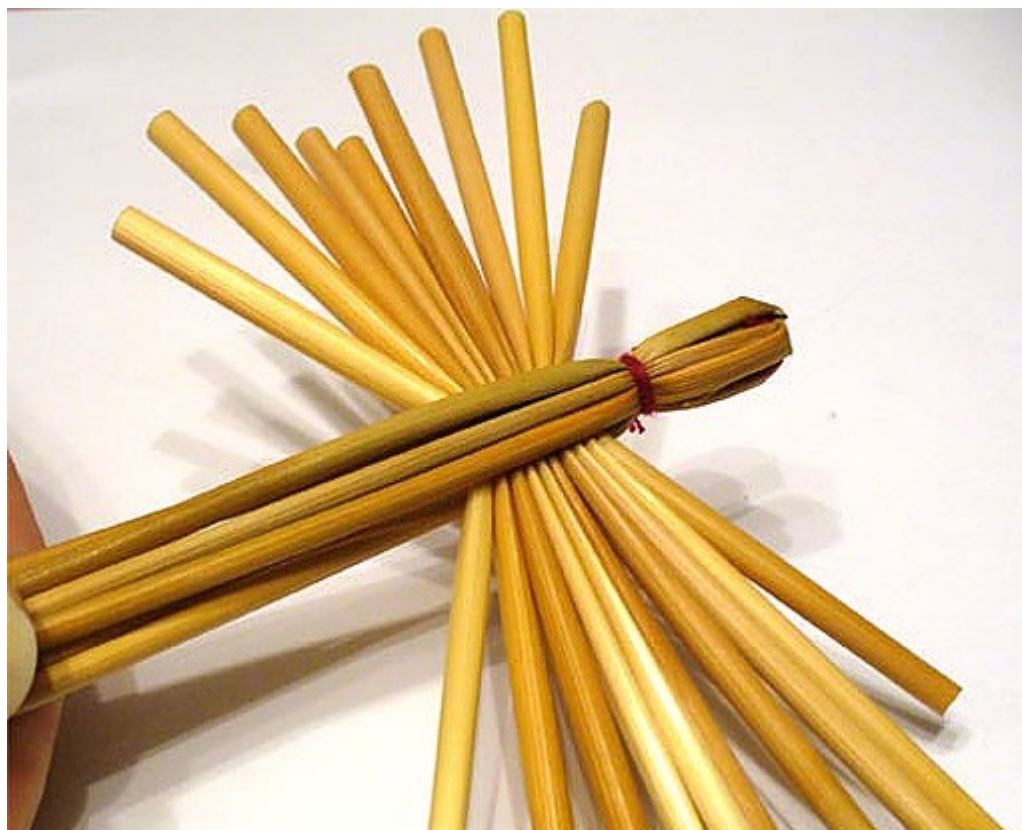

ANDĚL

- Stébla, která jsme předtím aspoň pět minut máčeli v teplé vodě, na jednom konci asi 1 cm od okraje svážeme nití a zajistíme dvojitým uzlem.
- Stébla jedno po druhém ohneme na opačnou stranu tak, aby vznikla hlavička, a to asi 1 až 1,5 cm velká – pod ohnutím stébla opět svážeme nití
- Křídla připravíme asi z 10 stébel, která uprostřed propíchneme jehlou, stiskneme k sobě a pevně svážeme nití. Pak jehlu odstraníme.
- Počet potřebných stébel záleží na velikosti andělíčka a na tom, jak bohatou „sukni“ má andělíček mít. Čím více stébel použijeme, tím bohatší sukni bude mít. My jsme použili 7 stébel.
- Stébla, která tvoří tělo anděla, rozdělíme zhruba na polovinu a vložíme mezi ně křídla. Pod nimi tělo pevně znovu převážeme, sukni rozvineme a nakonec ji spolu s křídly zastříhneme do požadovaného tvaru a délky.

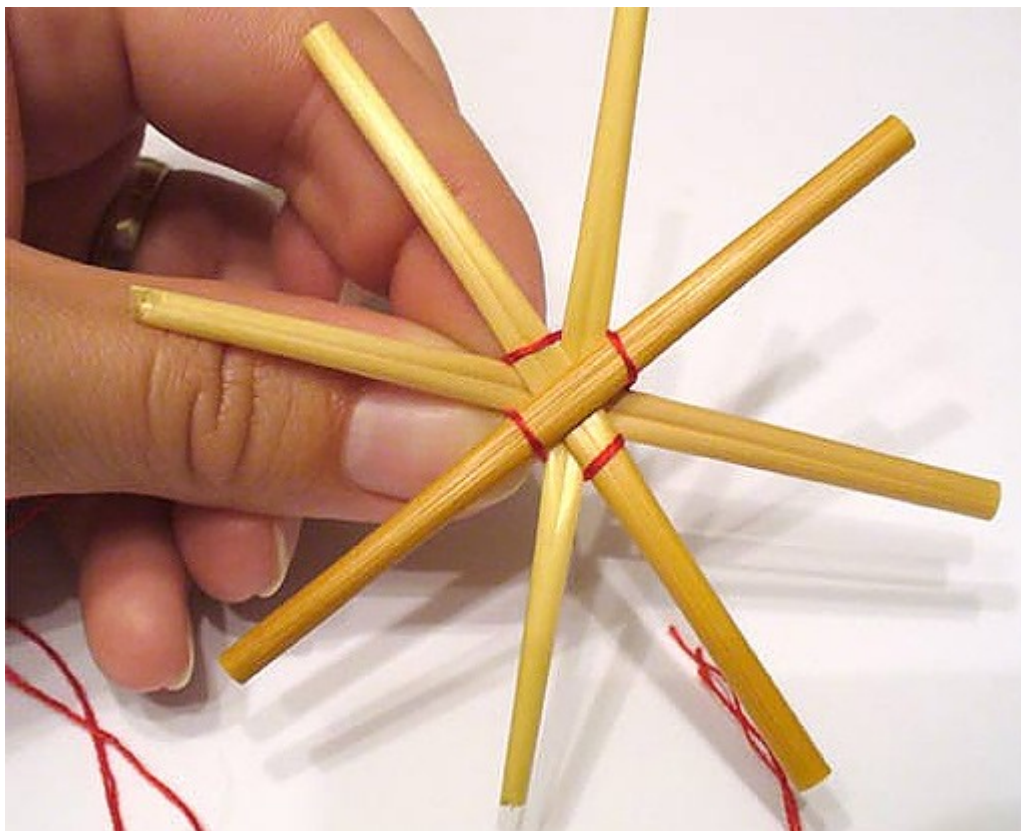
ANDĚL

ANDĚL

PLETENÍ SLÁMY

PLETENÍ SLÁMY

- Svážeme nití šest stébel a zajistíme je dvojitým uzlem. Mezi stébla vložíme asi 20 cm dlouhý **drát o síle 1 mm** (slouží pro tvarování výpletu). Stébla vyhneme směrem ven, vytvoříme hvězdicí a jedno stéblo ohneme přes dvě následující stébla.
- Následně ohýbáme vždy až to druhé ze stébel, přes něž jsme přeložili to předchozí. Postup opakujeme (přehýbáme vždy přes dvě následující stébla). Pokud pleteme ze 6 stébel, vznikne nám výplet o pěti stranách (pětiúhelník).
- Upleteme asi 3 řady a pak do středu výpletu zasuneme **pletací jehlici**. Ta nám podobně jako dosud drát poslouží k formování výpletu, tedy aby byl stále stejně široký. Stébla ohýbáme podél jehlice a pokračujeme v pletení.
- Když máme výplet dostatečně dlouhý, vyndáme pletací jehlici, drát uštípíme asi na 1 cm. Stéblo, kterým jsme naposledy pletli, zasuneme pod předchozí řadu, aby se nám výplet nerozplétal.
- Všechna stébla poté ohneme směrem nahoru a svážeme nití (stejně jako na začátku výpletu. Nakonec ohneme výplet do požadovaného tvaru – drát jej dobře fixuje.

SLAMĚNÉ VÁNOČNÍ OZDOBY PLETENÉ A VÁZANÉ

PLETENÍ SLÁMY

PLETENÍ SLÁMY

- Stébla svažte, ohněte a udělejte z nich úhlopříčky pětiúhelníku
- Šikmé spodní stéblo vpravo ohněte přes šikmé pravé horní, a to potom proti směru hodinových ručiček přes dvě další. Takhle postupujte s dalším třemi stébly, až se objeví čtverec.
- Tímto způsobem, pokud budete každý další čtverec dělat o trošku větší, vytvoříte jakýsi košíček.
- Je čas nastavit stébla. Do každého stébla na košíčku zasuňte užším koncem jedno nové. Přehyb stébel nesmí být v nastavené části, jinak stéblo praskne. Nejlépe je, pokud se vám podaří nastavit stéblo v polovině rovné části košíčku. Začněte čtverec zase zmenšovat, až se stébla dostanou k sobě. Vznikne šiška.

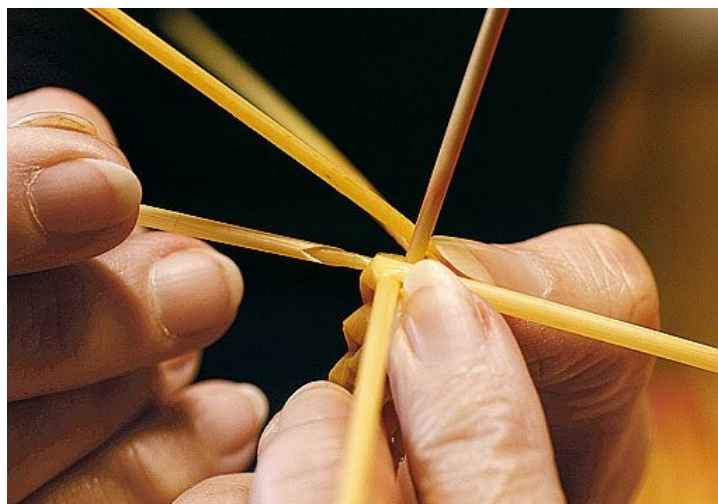
PLETENÍ SLÁMY

PLETENÍ SLÁMY

PLETENÍ SLÁMY - STYL BUŽÍRKA

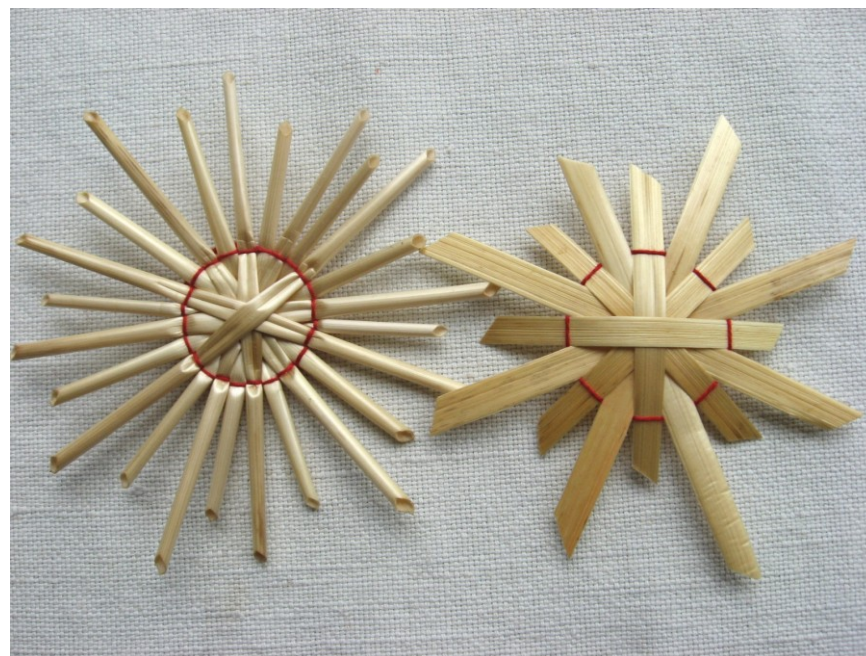
PLETENÍ SLÁMY - STYL BUŽÍRKA

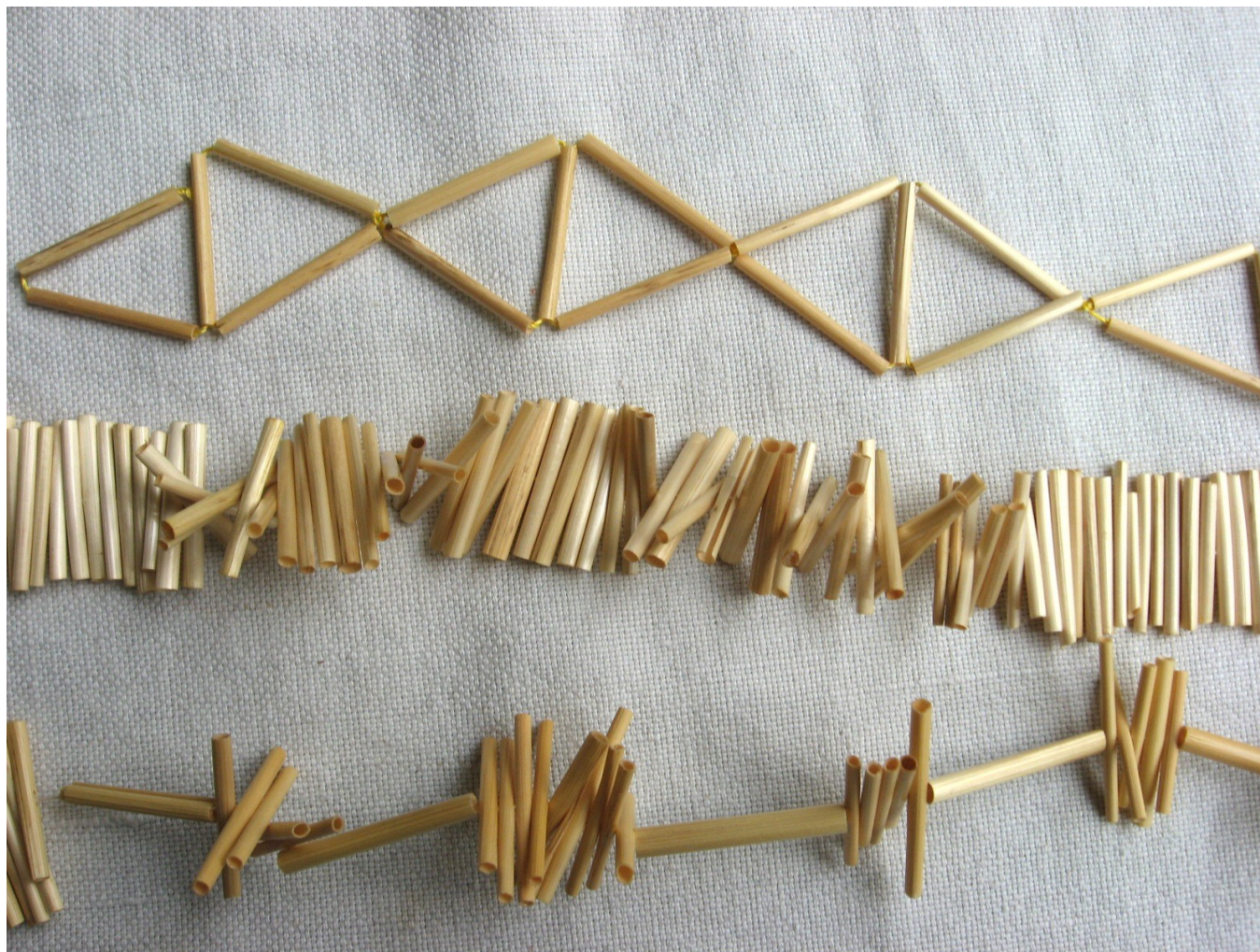
VÁZÁNÍ SLÁMY

VÁZÁNÍ SLÁMY

NAVLÉKÁNÍ SLÁMY

TECHNIKA BIEDERMEIER

- Biedermeier je měšťanská obdoba empíru (měšťanský empír)
- Příjmy měšťanů nedosahovaly takových výší, zůstal biedermeier především stylem užiteho umění (prvky obsažené ve věcech každodenní potřeby)
- Technika se stejným názvem jako dobový styl. Patří k ní výroba malých aranžmá, kytiček, dekorací či bižuterie
- Na jejich výrobu se používají sušené květy, koření, stužky, krajky, atd..
- Výrobky by měly sloužit nejen na dekorování obydlí, ale i provonění prostoru.

POMŮCKY

- Sušené květy, listy, koření zajímavého tvaru a vůně, umělé květiny, listy, ovoce, různé bobulky, střapce, bambule, růžičky, stužky, krajky, dutinky, drátky, přírodní materiály, věnečky, papírové manžetkou, květináčky, dózičky, košíčky
- Pomůcky na tvoření-lepící pistole, disperzní nebo univerzální lepidlo, nůžky, kleště, štětce, atd..

VÁNOČNÍ HVĚZDA TECHNIKOU BIEDERMEIER

KOŘENÍ A PŘÍRODNINY V BIEDERMEIER

BADÝÁN

Pochází z Číny, ale roste v celé jihovýchodní Asii. Je plodem malého stálezeleného stromu z rodu magnólií. Nejprve je zelený, po usušení získá známou hnědočervenou barvu. Jedná se o neobvyklé koření se semeny obzvláště příjemné chuti: říká se, že jej často žvýkali čínští Mandarini, aby si osvěžili

dech, především pak v přítomnosti císaře. Badýán má tvar šesti až osmicípé hvězdy. Někdy je pěkně úměrná, ale častěji nepravidelná, což jí neubírá na kráse, naopak: při tvorbě kompozic se nepravidelné tvary snadněji přizpůsobí struktuře dalších prvků. Naproti tomu je důležité, aby byl badýán celistvý; pokud chybí špičky, stává se velmi křehkým.

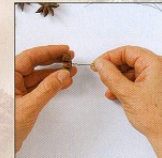
STONEK

Díky tvaru badýánu k němu velice snadno vytvoříme stonek.

Kousek drátku položíme do jeho středu a konce vsuneme do dvou

protilehlých mezer mezi špičkami. Konce drátku k sobě na spodní straně

přiblížíme a zakroutime dohromady. Omotáme zahradnickou páskou.

HVĚZDA

Chceme-li zhotovit hvězdu, vezmeme si spirálku z drátku (o průměru 1,5 nebo

2 mm), zatáhne se jeden konec a narovnáme, abychom získali asi 2 cm dlouhý rovný konec

drátku. Asi 4–5 otočeními vedenými odspodu ho připevníme ke stonku badýánu. Spirálku z drátku

lehce natáhne a přetáhne ji přes horní část badýánu. Vedeme ji protilehlými mezerami mezi špičkami tak, aby procházela středem. Stejným způsobem pokračujeme, aby nakonec vedla všemi mezerami: mezi špičkami badýánu; ve střední části plodu se vytvoří hvězda. Spirálku upevníme ke stonku, který nakonec omotáme zahradnickou páskou.

OLŠE A MODŘÍN

Malé šišky olše, které můžeme zakoupit v obchodech s potřebami pro kutily, jsou tmavé, skoro černé a křehké. Pokud máme možnost (olše rostou hojně na venkově),

natrháme je na stromě, když jsou ještě zelené, a necháme je pomalu schnout v pootevřené troubě; budou odolnější a získají krásně hnědou barvu.

STONEK

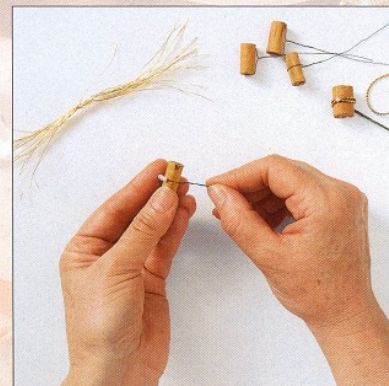
Abychom k šiškám vytvořili stonek, prostrčíme drátek mezi spodními šupinkami. Jeho konce spojíme a zakroučíme dohromady.

Stejným způsobem vytvoříme stonek i modřínové šišky, která se určitě lépe hodí pro výrobu větších kompozic.

vedeme zářezem připraveným v polovině její délky; konce drátku ohneme k sobě na spodní části a zakroučíme dohromady. Odštipneme dva kousky spirálky z drátku o délce 3–4 cm a každým protáhneme měděný drátek (o průměru 0,30 mm). Položíme je na skořici tak, aby perličky ležely mezi spirálkami, a konce zakroučíme ke stonku. Stonek pečlivě omotáme zahradnickou páskou, kterou pevně utahujeme.

V tomto případě bude stonek tvořen drátkem, na který jsme předem navlékli malé perličky. Uštipneme 17 cm drátku a navlékneme na něj 5 perliček (o průměru 3 mm). Perličky položíme do středu skořice a drátek

VÝROBA POMANDERU

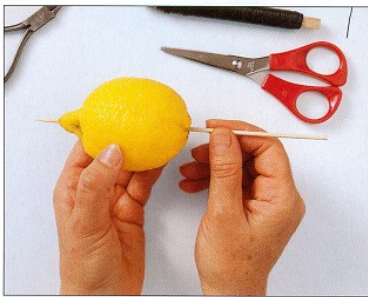
- Původně ve středověku sloužily proti pachům a jako ochrana před nemocemi
- V současné době se pomander používá jako přírodní osvěžovač vzduchu

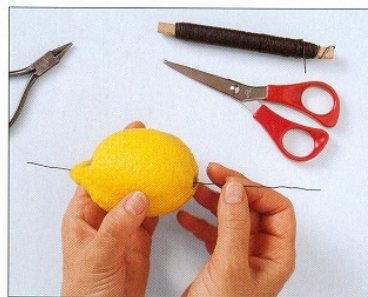
POMŮCKY

- Citrusové ovoce nebo jablka
- Různé druhy koření
- Nůžky
- Nůž
- Stuha
- špejle

Jak připravit citron: vybereme si plod podlouhlého tvaru se spíše silnější kůrou. V místě stopky ho naskrz propícháme špejlí.

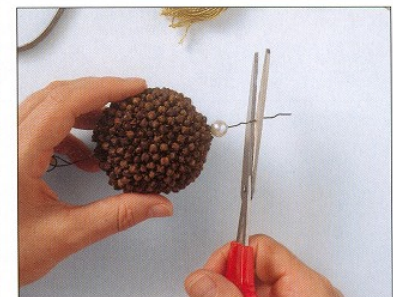
Špejli opatrně vytáhneme a místo ní protáhneme asi 20 cm dlouhý drátek o průměru 0,65 mm.

Za pomoci kleští s kulatou čepelí uděláme na koncích drátku velká očka. Špejli uděláme na kůře citronu dírky. Budeme jich dělat vždy jen několik najednou (osm až deset), protože se zavírají, a spíše dále od sebe, protože citron ztrácí při sesychání část svého objemu.

Do dírek nastrkáme hřebíček, abychom jim pokryli celý povrch plodu. Při sušení můžeme dát citron do papírového sáčku od chleba, nebo ho můžeme pověsit na tmavé a suché místo. Během sušení, které trvá tři až čtyři týdny, ho musíme pravidelně kontrolovat a občas dohlédnout na usazení hřebíčků. Asi po dvou týdnech bude citron vysušený a ztratí objem, ale kůra mezi hřebíčky ještě suchá nebude. V tuto chvíli můžeme kompozici z koření připevnit k citronu ocelovými špendlíky (bez lepidla).

Nyní je citron připraven k ozdobení kompozicí ve stylu biedermeier. Drátek na spodní části plodu narovnáme a navlékneme na něj perličku o průměru 8–10 mm. Drátek ustrihneme asi 1,5 cm od perličky.

Kleštěmi s kulatou čepelí uděláme očko, a tak perličku přichytíme. K dokončení ozdoby přivážeme k očku zlatý střípec.

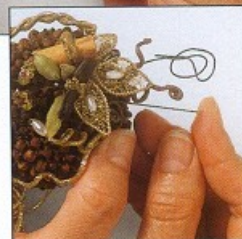

Kompozici připevníme k citronu dvěma ocelovými špendlíky, které zapícheme do stonku ve vzdálenosti alespoň 1 cm od sebe. Vezmeme si zkroucenec, prsty ho vytvarujeme do oblouku a konec zakroučíme do šnečka.

Dvěma špendlíky ho připícheme blízko jehlanovité kompozice. To samé uděláme z druhé strany se dvěma spirálami.

Drátek, který bude sloužit na zavěšení pomanderu, odštipneme 3 cm od citronu. Kleštěmi s kulatými čelistmi na něm uděláme očko. Špendlíkem přichytíme mašli ze stužky tak, aby zakryla stonky.

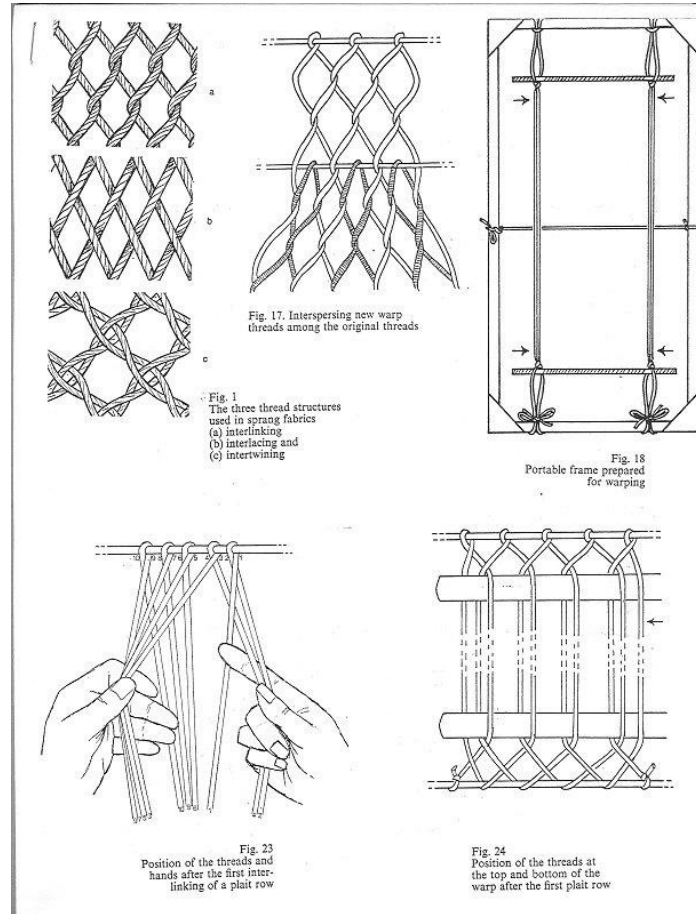

KROSIENKA

- Krosienkování, známé též jako pletení na rámu, a ve většině světa pod názvem sprang, je starobylá textilní technika, založená na vzájemném křížení osnovních nití napnutých na jednoduchém rámu.
- Český a slovenský název **krosienky** pochází ze slovenského slova „krosná“, označujícího tkalcovský stav.

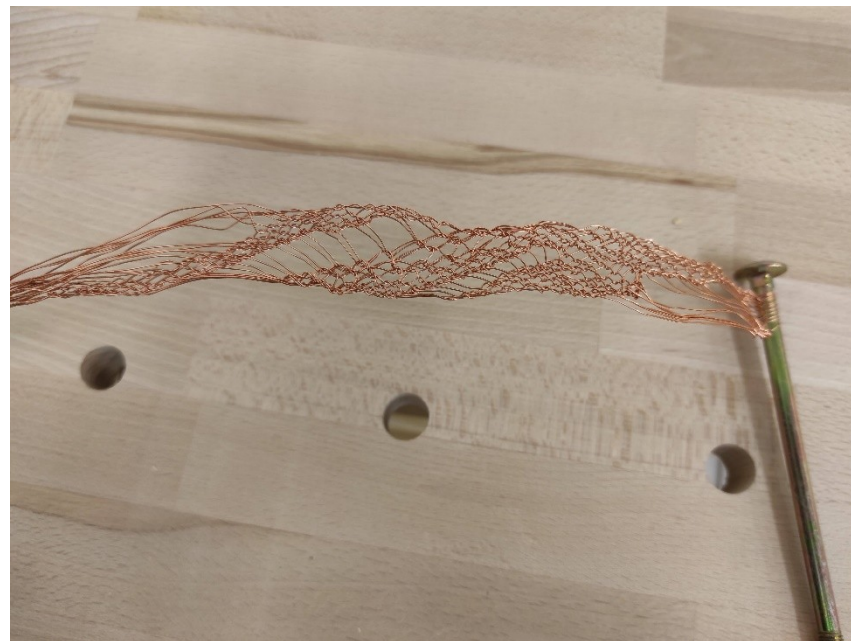
TECHNIKA KROSIENKY

KROSIENKA

KROSIENKA

KROSIENKA

JARO

- Příroda s přicházejícím jarem nabízí spoustu materiálu, který se dá skvěle využít po přípravu jarních a velikonočních dekorací.
- Čerstvé květy – např. sedmikrásky, sněženky, krokusy, později také narcisy, tulipány, prázdné ulity, vrbové kočičky, figurky ze dřeva nebo jiného materiálu.
- Mezi další **přírodniny** patří kraslice nebo vaječné skořápky, dále jehnědy, peříčka, větvičky buxusu či břečťanu, březové špalíčky, sušené květy, obilné klasy, apod

VELIKONOČNÍ DEKORACE

LEPENÍ KRASLIC

- Vejce obarvíme a lepíme na ně slámu.
- Nejlepší je ječná
- Po její délce nařízneme ostrým nožem, namočíme a rozžehlíme na proužky.
- Ze stébel trávy můžeme nastříhat různé obrazce a z nich pak sestavovat vzory.
- Vhodným lepidlem na přilepení je Klovatina nebo Herkules.
- Tato technika je všeobecně pracná, ale výsledek pak všichni obdivují.

ZDOBENÍ KRASLIC MADEIRSKOU KRAJKOU

- Madeirové zdobení kraslic nepatří mezi tradiční techniky, ale díky svému zajímavému vzhledu získává v dnešní době čím dál víc příznivců.
- Zdobení je inspirováno výšivkou, které se říká madeirová a spočívá v prostřihávání plátna a obšívání otvorů hustými smyčkami.

MADEIRSKÉ KRASLICE

- Vystřihování při zdobení kraslic nahrazuje vrtání dírek elektrickou minivrtáčkou

MADEIRSKÉ KRASLICE

- Při vrtání je nutné vyfouknuté vajíčko (nejlépe bílé) držet pevně v dlani (nikdy ho neopírejte o stůl) a s jemným tlakem na skořápku začněte vrtat

MADEIRSKÉ KRASLICE

- Díry obtahujeme bílým voskem (rozpuštěnou dětskou školní **voskovku české výroby**, kterým zdobíme i skořápku mezi dírkami. Slzičky vykoulíme pomocí špendlíku se skleněnou hlavičkou (větší tvary) nebo kovovou hlavičkou (drobné tvary), který zapíchnete do pastelky.
- Voskovky rozehříváme nejlépe v hliníkové lžici

MADEIRSKÁ TECHNIKA

IKEBANA

- Doslovný překlad znamená „živé květy“, květy, do kterých byl vdechnut život (bana = květina, ikeru = oživovat, uchovávat při životě)
- Styl aranžování květin zvaný ikebana vznikl v Japonsku a jeho počátky jsou svázány s **buddhistickou tradicí**
- Japonec tvořící ikebanu spatřuje hlavní význam květin upravených ve váze v tom, že je může pozorovat, **rozjímat** nad nimi a **meditovat**
- Tato technika, kterou používali **samurajové** pro šlechtění ducha, postupně získala popularitu po celém světě. Používá se k aranžování v interiéru a výjimečně v exteriéru. Aranžuje se v kombinaci s keramikou a ostatními přírodninami (dřevo, kameny apod.)

STUHY – HANA KANZASHI

- Označení textilních kvítků do vlasů japonských žen, především gejš.
- U nás můžeme tato kvítečka koupit jako brož, sponku do vlasů nebo náušnice, ale v Japonsku je jejich použití daleko bohatší. Ve vlasech vytvářely až květinové shluky.

HANA KANZASHI

HANA KANZASHI

HANA KANZASHI

PROUTÍ

- Proutí, vrbové i březové také patří k tradičním přírodním materiálům. Řeže se v době vegetačního klidu, to je mezi listopadem a únorem a v běžné praxi se zpracovává rovněž v tomto období. Pokud by přeschlo, musí se dlouho vařit, aby znovu nabylo pružnost.

PROUTÍ

- Proutí patří k jaru, vyrábíme z něj píšťalky, mrskačky, z proutků splétaných copánkem utvoříme různá zvířátka. Z březového proutí pak kromě košťat můžeme vytvořit morénu k přivítání jara nebo klíčky na ptáčky. V minulosti to byl materiál, který se využíval nejenom na koše, klece, ale i na stavební prvky jako ploty i stěny stavení.
- Nejčastěji se pomlázky pletou z vrby bílé
- Rostou podél vodních toků. Barva proutí bývá žlutá, světle hnědá až červená.

POMLÁZKA

- Nejlepší jsou z vrby košíkářské, nehodí se pruty z vrby smuteční a špatně se plete rovněž z vrby jívy, kterou známe jako kočičky.
- Řežte dlouhé a štíhlé jednoleté výhony, které se nevětví. Před pletením je na hodinu namočte do studené vody.

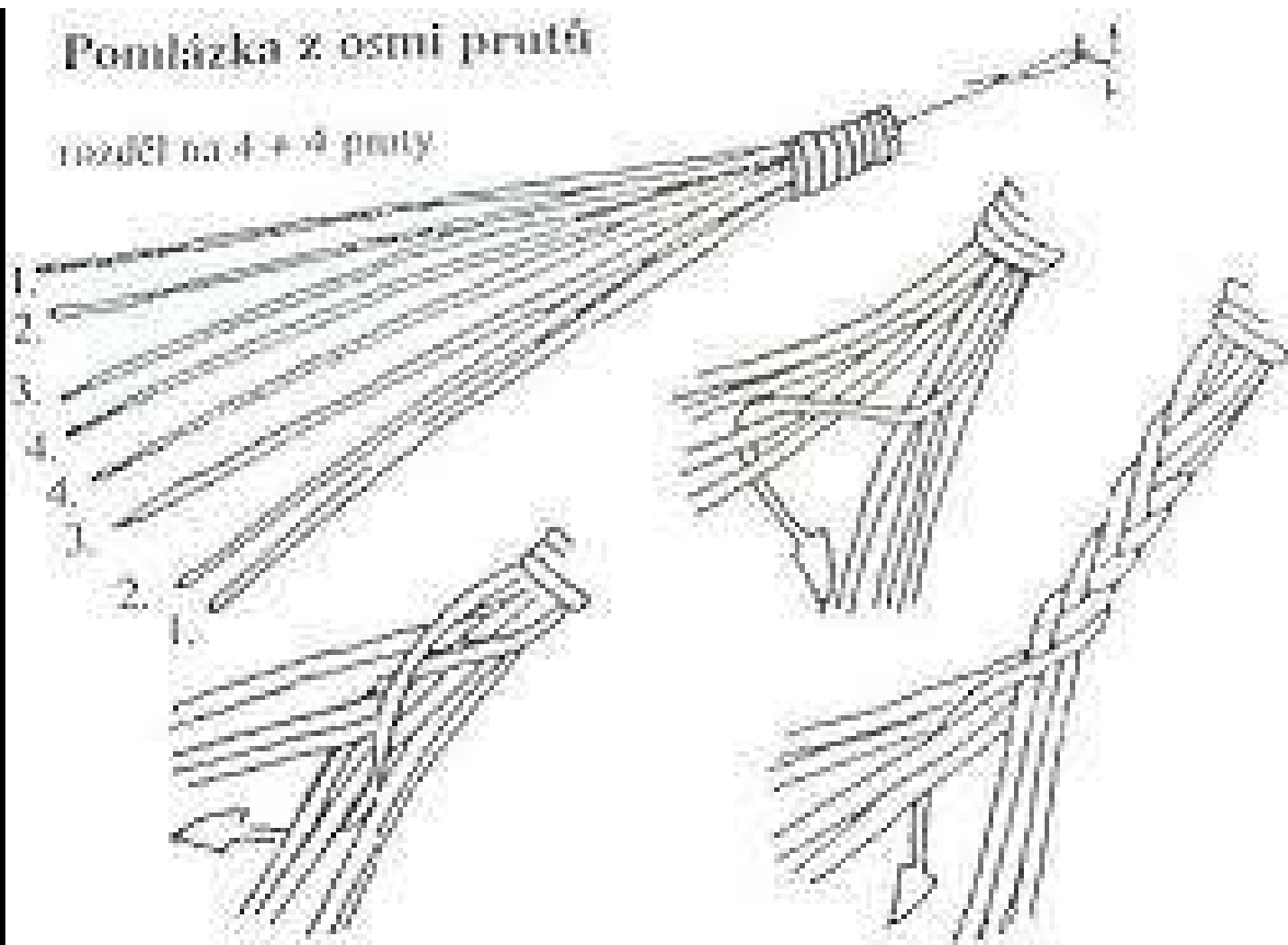
VRBOVÉ PROUTÍ

POMLÁZKA Z 8

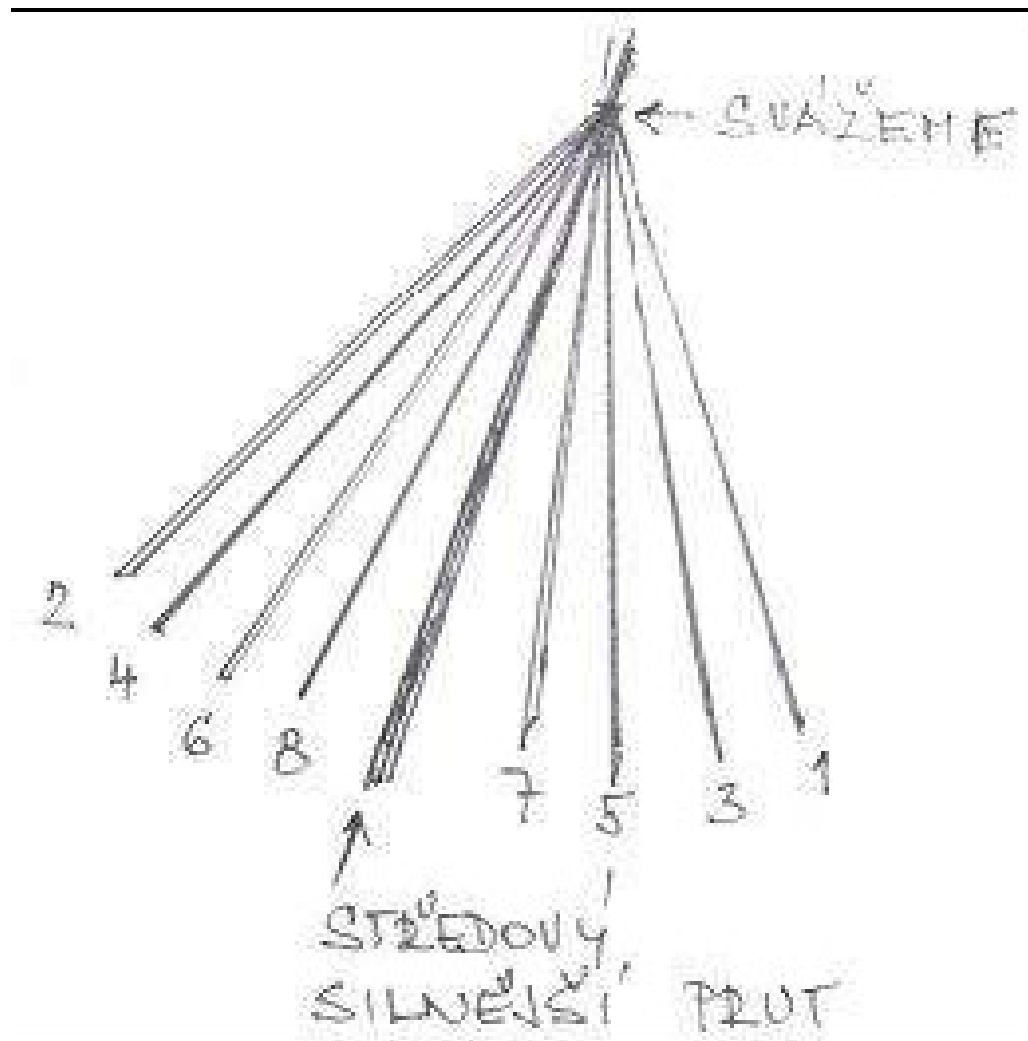
Pomlázka z osmi prutů

rozdělení na 4 + 4 pruty

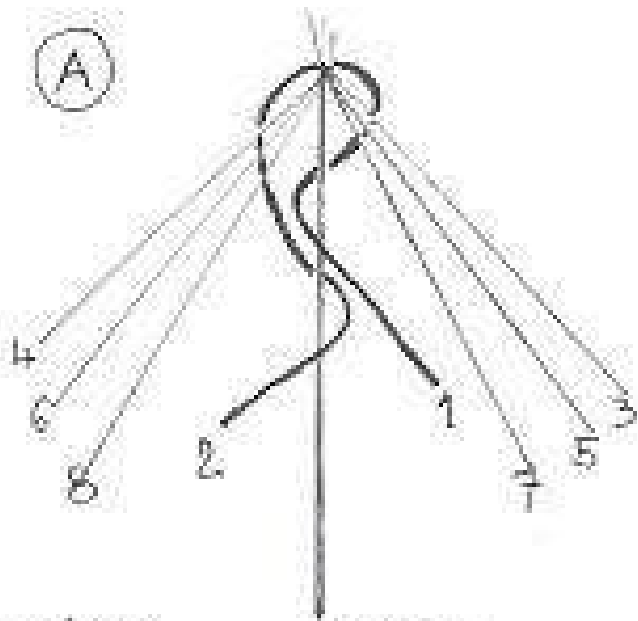

POMLÁZKA Z 9

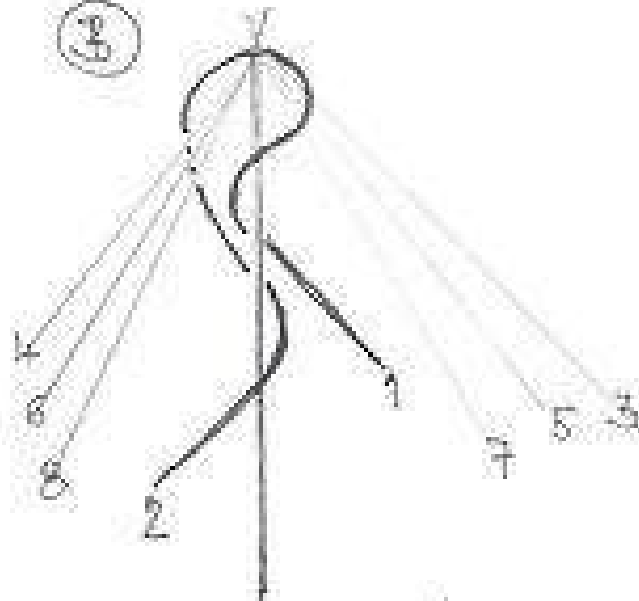
(A)

SILNĚJŠÍ
STŘEDOVÝ PRUT
OPLETANÉ

PROTI
SOBE

(B)

STEJNÝM
SMĚREM - SPIRÁLOVITĚ

POMLÁZKA Z 8 A 9

PEDIG

- **Pedig** se vyrábí z liánovité palmy "Calamus rotang" u nás nazývané ratan, nebo rákos.
- Po vrbovém proutí je u nás nejpoužívanější materiál pro pletení.
- Je to vnitřní část(dřeň) lijany, kdy po oloupání povrchové vrstvy se vnitřní porézní jádro používá k výrobě pedigu. Na rozdíl od rákosu není dutý.
- Nejvyšší kvalita roste v Indonésii a pruty dorůstají délky až 200m
- Pro **pedig** používaný pro pletení je nejvyšší kvalita střední část ratanu, která není příliš tvrdá ani příliš měkká. První část ratanu od oddénku je nejtvrďší a používá se na výrobu nábytku. Poslední část ratanu je mladá, nevyzrálá, a proto velmi měkká.

CALAMUS ROTANG

VLASTNOSTI PEDIGU

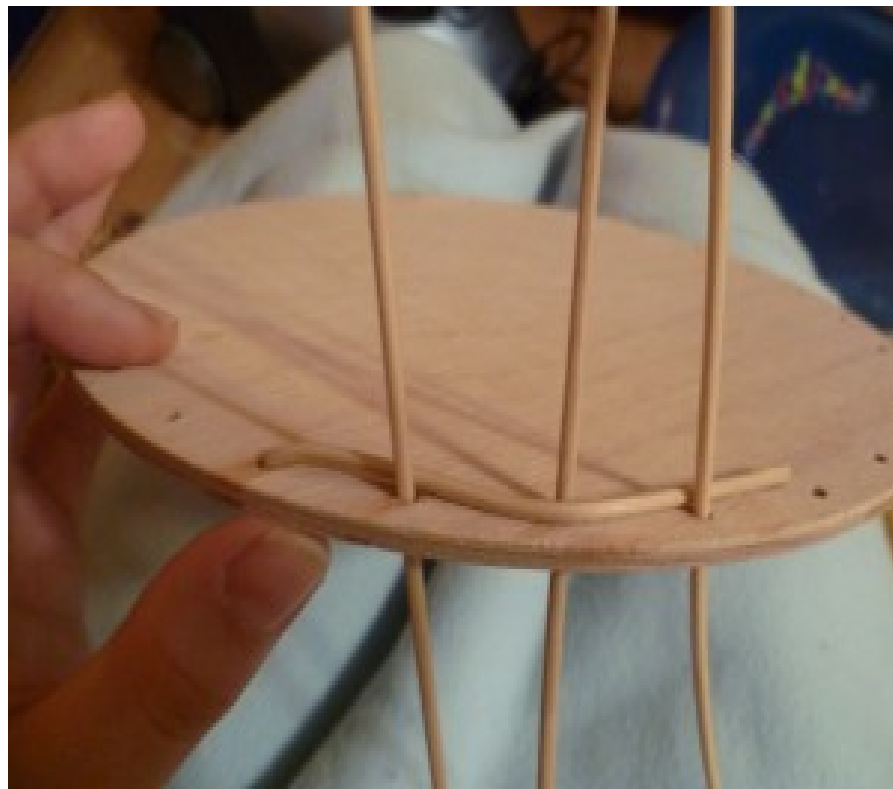
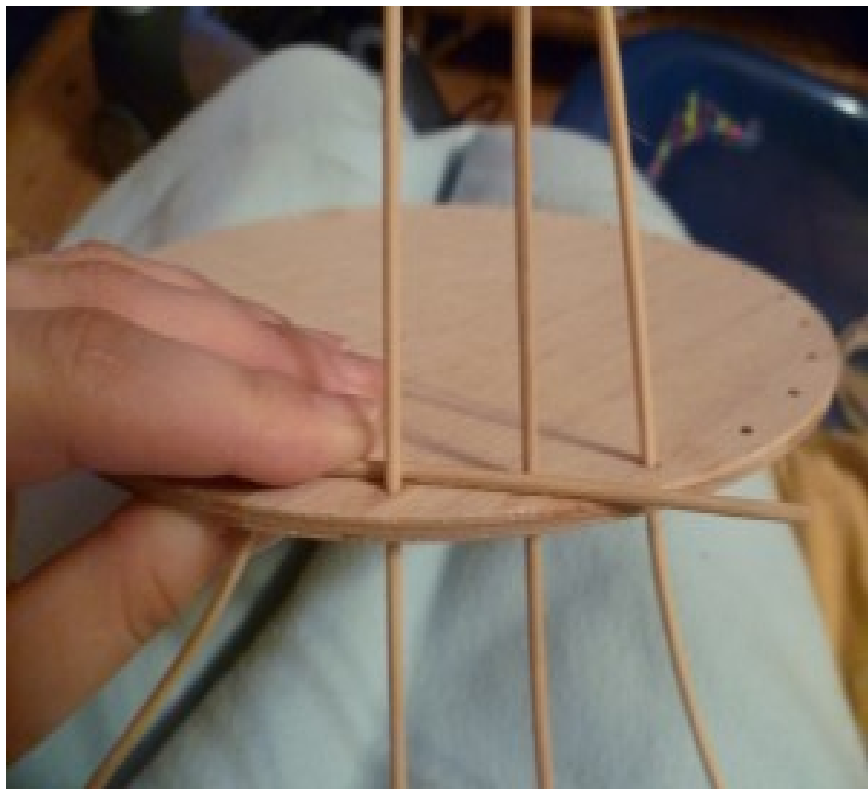
- Vlastnosti pedigu vyplývají z jeho struktury a původu:
- je vyráběn jako dlouhé pruty se stejnou tloušťkou po celé délce
- struktura prutu je pórovitá, lehce nasává vodu
- snadná příprava proutí před samotným pletením
- jako přírodní materiál je snadno barvitelný
- pružný a ohebný, po namočení se neláme
- po vysušení se může opětovně používat
- lehká údržba upletených výrobků, stačí setřít prach
- možno lakovat
- na ploché materiály – pedigové pásy – můžeme využít techniku decoupage.

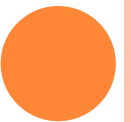
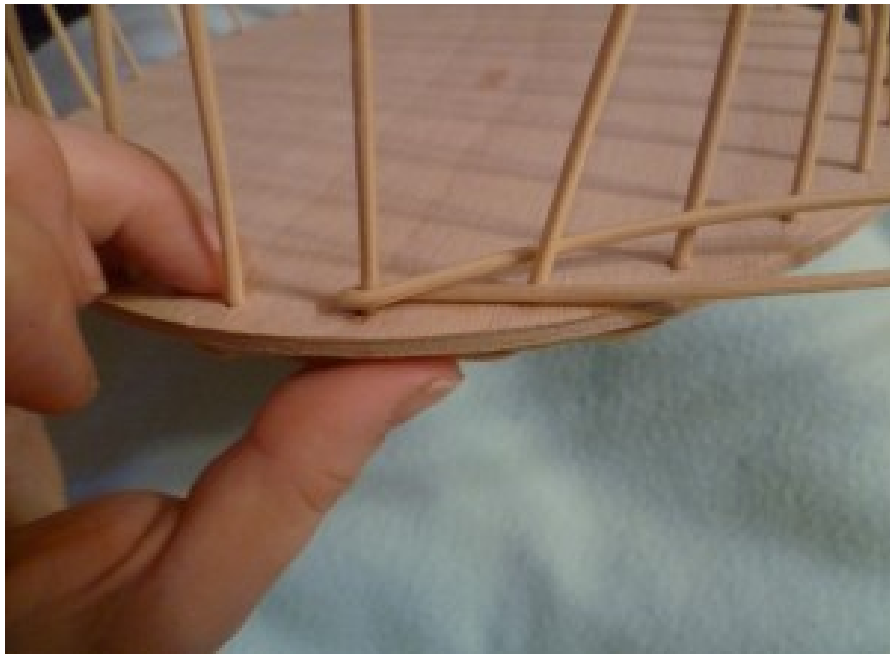
- Je vyráběn v různých průměrech od 1mm až po 10mm.
- Jeho výborné vlastnosti jako je pružnost, snadné barvení a rovnoměrná tloušťka jej činí oblíbeným materiálem pro výrobu košíků, ošatek, podnosů a dalších dekoračních i užitných předmětů.
- Před prací je nutné pedig namočit na krátkou dobu do vody, aby se stal pružným.

KOŠÍK Z PEDIGU

TVOŘÍME Z OŘECHŮ

Pomůcky

- Různé druhy ořechů či skořápky ořechů
- Kladívkový papír
- Lepidlo
- Tavná pistole
- Nůžky
- Nůž
- Provázek
- Fixy
- Barevné papíry
- Odstřižky látek
- Kousky kůže

VÝROBKY Z OŘECHŮ

TVORBA Z KŮŽE

Pomůcky

- Lepenka, tvrdý papír
- Disperzní lepidlo, kůže
- Nůžky
- Materiál pro tvarové aplikace

NÁRAMEK Z KŮŽE

NÁRAMEK Z KOŽENKY A KŮŽE

VÝROBA MÝDLA

- Glycerínová mýdlová hmota
- Barvy (pro mýdla, vosky, gely)
- Aroma
- Forma

VÝROBA MÝDLA

MODELOVACÍ KUKUŘIČNÁ HMOTA

- Kukuřičný škrob
- Lepidlo Herkules
- Bílá vazelína
- Voda
- Teflonový hrnec
- Barvy, vonný olej

LÉTO

- Období nejširšího výběru přírodních materiálů
- Na větší kameny lze malovat barvami a vytvořit si tak veselé zarážky dveří, těžítka, zahradní dekoraci.
- Výrobky ze sušených a vylisovaných bylin či jen lístků nebo květů nádherné obrazy
- Nejrůznější klacíky a suché větve stromů mohou posloužit jak výborný materiál na přírodní dekorace do bytu.
- Období přípravy přírodnin pro využití v zimních měsících

PLSTĚNÍ OVČÍHO ROUNA

- Plstěním se vytvoří pevná textilie, která se skládá z různě překřížených a spolu pevně spojených zvířecích vláken, převážně ovčí vlny, ale i králičích nebo psích chlupů.
- Vzniká nikoli tkaním, nýbrž skládáním vláken v rouno, v němž se vlákna plstěním a valchováním mezi sebou propletou a slepí, takže vytvoří pevnou a celistvou plochu podobnou tkané látce.

POMŮCKY

- ovčí rouno
- jehla na plstění
- molitanová podložka.

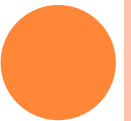
TVOŘÍME ZE SENA

Pomůcky

- Seno
- Drátek
- Piliny
- Tavná pistole

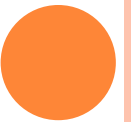

KUKUŘIČNÉ ŠUSTÍ

- Kukuřičné šustí je tradiční materiál, který se u nás rozšířil od 17.století. Z usušených lupenů obalujících kukuřičné klasy se vytvářejí figurky zobrazující jednotlivé činnosti na venkově nebo témata spojená se svátky.
- Nejčastěji se používá v přírodní světle žluté barvě kukuřičné šustí, obalující klas zralé kukuřice
- Chemicky se bělí nebo barví přírodními rostlinnými barvami, například cibulí.
- K běžné práci je nejvhodnější středové listí klasu, z nejjemnějšího, vnitřního se pak zhotovují hladké hlavičky figurek
- Šustí sušíme v tenké vrstvě, aby nezplesnivělo a takto ho lze skladovat i několik let
- Pracujeme se šustím namočeným ve studené vodě, horká vhodná není, protože listy se v ní často poškodí a trhají se

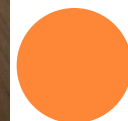

POMŮCKY

- Kukuřičné šustí
- Nůžky
- Vázací materiál
- Vata
- Kousky větviček

PŘÍPRAVA

DEKORACE ZE ŠUSTÍ

LÝKO

- Lýko se získává převážně z kmene lípy, zahradnické lýko z vláken listů palem. Lýka se využívá hojně pro jeho pevnost a ohebnost. Výrobky jako lana, rohože či dokonce obuv není vzácností.
- U nás se lýko využívá k výrobě prostírek, chlebovek, košů, dóz, misek, podložek či jiných dekorativních předmětů, například různých postaviček nebo krojovaných panenek na zavěšení

DEKORACE Z KAMÍNKŮ

KAMÍNEK ZDOBENÝ OPLÉTÁNÍM

NAVLÉKÁNÍ LASTUR

NAVLÉKÁNÍ SUŠENÝCH PLODŮ

NAVLÉKÁNÍ KOŘENÍ A SEMEN

OBRAZ ZE SEMÍNEK

KVĚTY KANDOVANÉ VAJEČNÝM BÍLKEM

- **Bílek** lehce vidličkou prošleháme, abychom porušili jeho strukturu, ale moc ho nenapěnili. Čerstvě natrhané **kytičky nebo lístky** potřeme bílkem a asi 3x **pocukrujeme**. Odložíme na cukrem posypaný pečící papír nebo alobal, tvar květu upravíme - nejlépe to jde párátkem - a při pokojové teplotě necháme uschnout. Pozor, při teplotě nad 50 °C ztrácí květy svou barvu a vůni! Hotové uschováme v teple a suchu.
- Květy vhodné ke kandování - fialky, prvosenky, korunní lístky růží, květy citrusů, třešní, hrušní, jabloní, akácie, černý bez, meduňka.

Autor: Hella

toprecepty.cz

KANDOVÁNÍ VE VROUCÍ VODĚ

- **Kandované květy:** 3 hrnky květů, 3 hrnky cukru, 4 dcl vody. Vodu přivedeme k varu, do horké vody přidáváme cukr, až vznikne nasycený roztok. Do něj ponoříme fialkové květy a necháme vychladnout. Proslazené květy sušíme na mřížce, aby mohla odkapat přebytečná tekutina. Skladujeme v nádobě mezi listy voskovaného papíru (brání slepení).

KANDOVÁNÍ ARABSKOU GUMOU

- Arabská guma je pryskyřice získávaná z mízy některých druhů akácií (*Acacia senegal* a *A. seyal*), které rostou v severní Africe, jejím hlavním producentem je Súdán. Velkého významu má i v současném potravinářství a lékařství.
- Postup je stejný jako u kandování bílkem jen trvanlivost je vyšší.

JEDLÉ KVĚTY

- Levandule - dušená masa, octy, džemy a rosoly.
- Lehký jarní dezert můžeme doplnit sladkými kvítky obyčejné bílé hluchavky, třeba s rozkvetlou snítkou máty.

JEDLÉ KVĚTY

- Měsíček lékařský - ulehčují trávení a vysokým obsahem karotenu blokují škodlivé účinky volných radikálů. Užití - smaženice a nákypy, skvěle doplní ovocné dezerty i zeleninové saláty.
- Maceška - afrodiziakálními účinky, doplnění a ozdoba obložených mis a chlebíčků
- Sedmikrásky - působí blahodárně na dýchací ústrojí a zrak. Využití - ovocné a zeleninové saláty, ozdobí koktejly, sorbety a zmrzliny.

JEDLÉ KVĚTY

- Fialka - pro své léčivé a antiseptické vlastnosti se používá do sirupů, do zmrzlinových pohárů a zákusků
- Begónie – dužnatý stonek jako náhrada rebarbory do koláče.
- Květy tykví, cuket a patizonů jsou podávány jako příloha či hlavní jídlo ve Středomoří a Mexiku. Plněné nádivkou nebo masovou směsí a smažené

© chutné zakousnutí

KANDOVANÝ IBIŠEK A RŮŽE

PROVÁZKY A UZLY

- Vosková šňůra
- Vteřinové lepidlo
- Korálky
- Nůžky

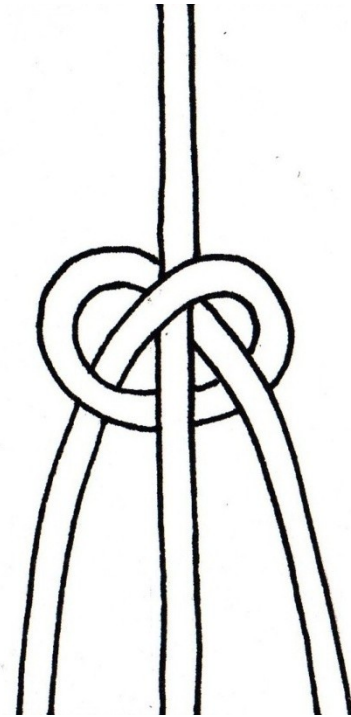
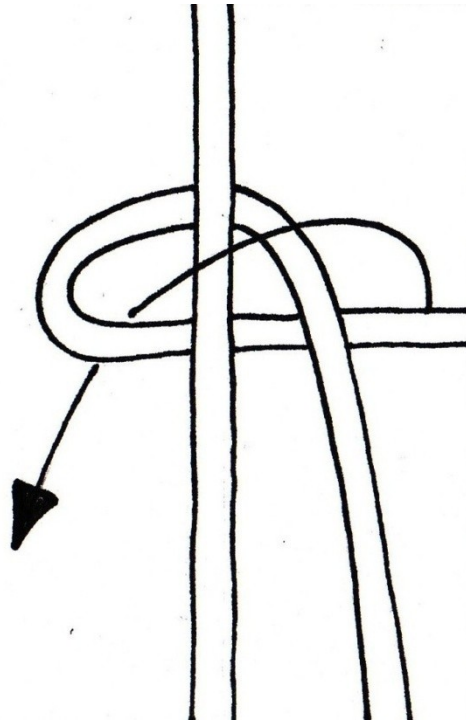
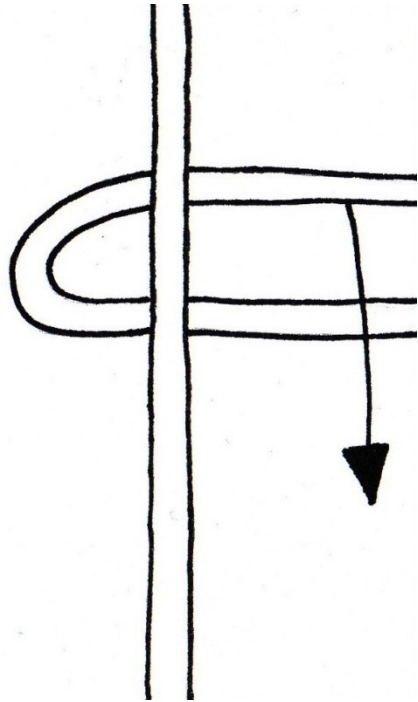

SHAMBALLA

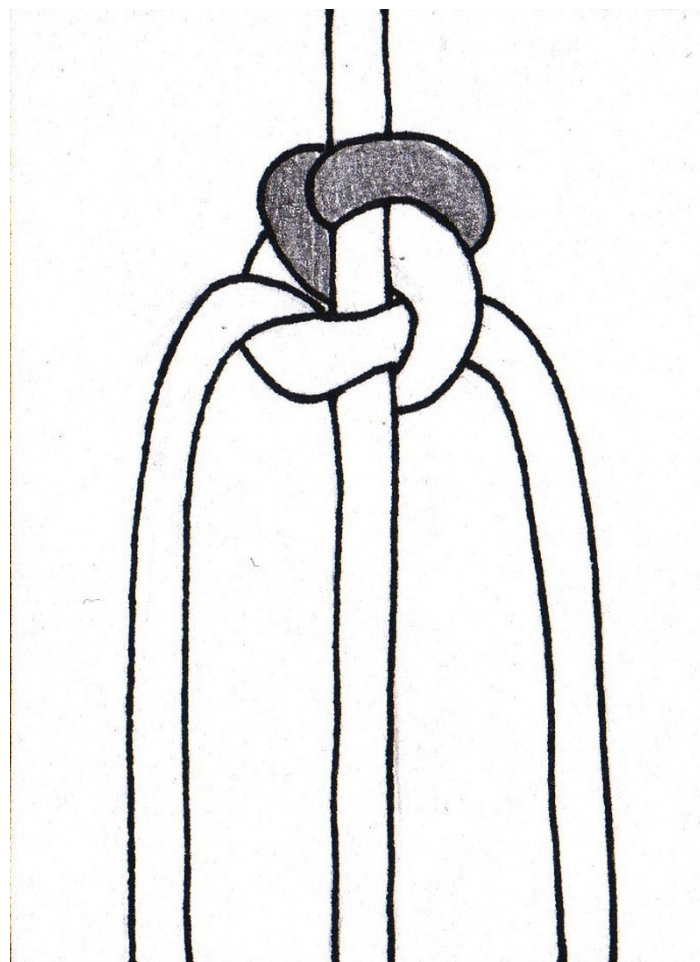
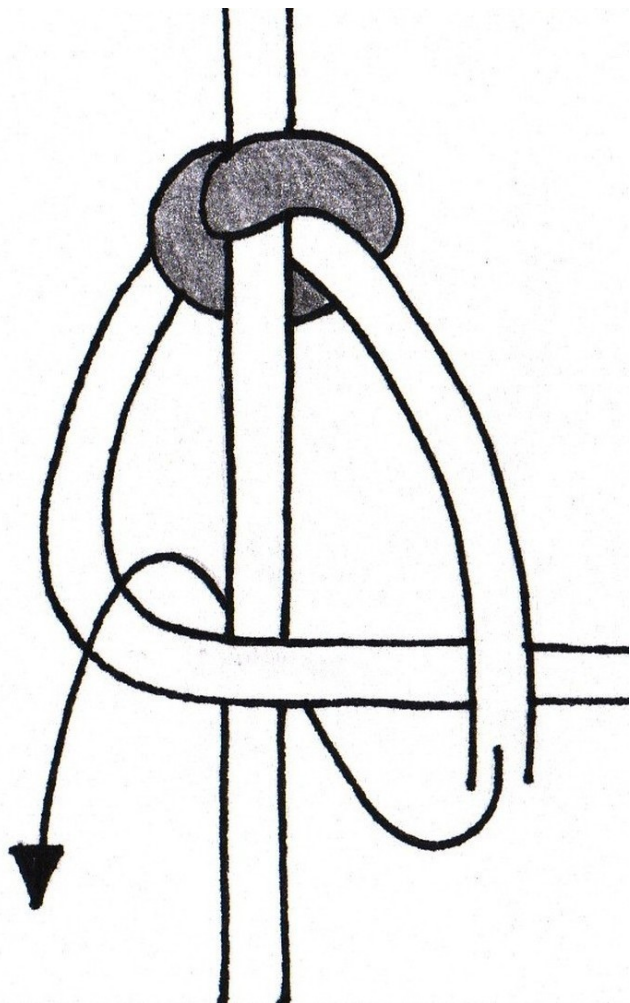
- **Koráلكové náramky Shamballa** se stávají hitem v moderní době, ale jejich původ je starší, nežli by se mohlo zdát.
- Svůj původ mají v Buddhismu, kde o nich panuje legenda, že svému nositeli napomáhají k lepšímu stavu mysli a prozření. Z tohoto důvodu jsou někdy také nazývány Buddhovi náramky.

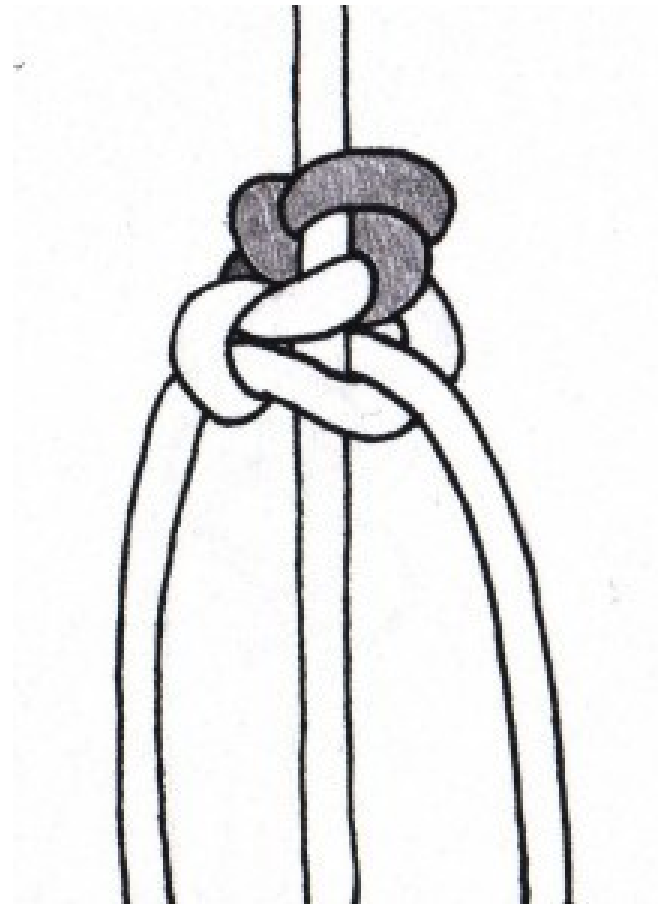
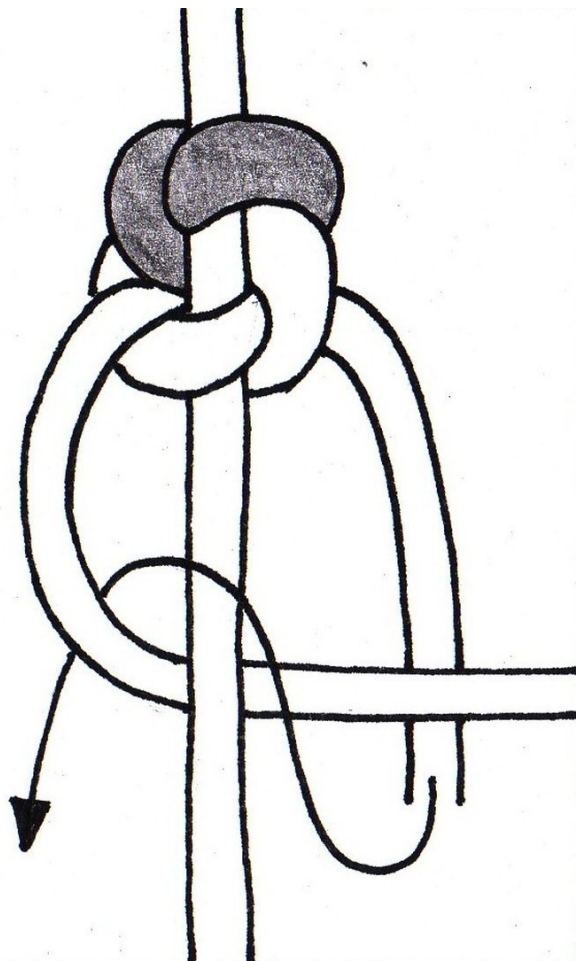
ÚVAZ VÁZACÍHO VLÁKNA

KROK 1.- ČÁST VÁZANÁ VRCHEM

KROK 2. - ČÁST VÁZANÁ SPODEM

ZAPÍNÁNÍ

SHAMBALLA

SHAMBALLA

PODZIM

- Z trvalkových záhonů získáme zajímavě vypadající květenství, která mají okrasný tvar či barvu.
- Na záhonech s okrasnými keři zase najdeme bobule, na vřesovištích obsypané drobné větévky vřesů a vřesovců.
- Na růžových keřích uzrálo dostatečné množství šípků a k užitku budou i plody z jeřabin, třezalek, močyní a chmelové šištice.
- Velmi vděčným materiálem pro podzimní dekorační tvorbu jsou také kukuřičné klasy, miniaturní dýně, sušené makovice, okolíky květů vratiče, šišky anebo větvičky s hlošinami.

DUŠIČKOVÁ VAZBA

- Polystyrenový věnec
- Sušené květy
- Tavná pistole
- Drát

POMŮCKY

PODZIMNÍ DEKORACE

- polystyrenová koule
- dřevitá vata
- sekundové lepidlo
- stuha
- drátek
- silonový vlasec
- nůžky
- přírodniny

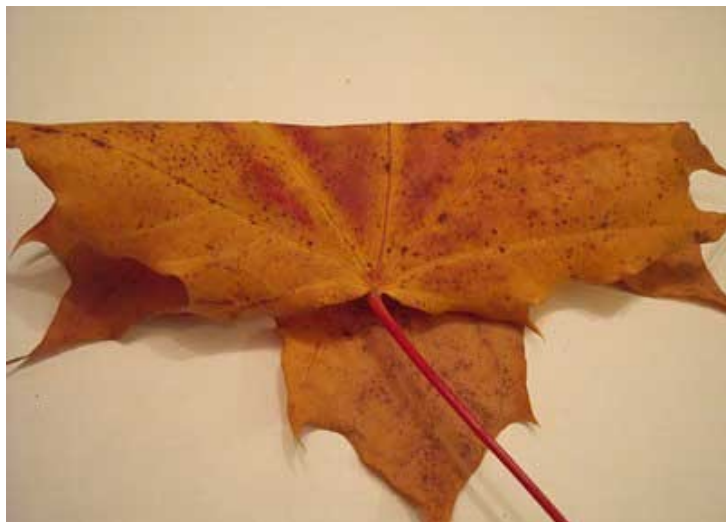

KYTICE Z LISTŮ

- Javorové listy
- Drát nebo rezná nit

POSTUP PRÁCE

VYŘEZÁVANÁ DÝNĚ

DEKORACE S LÝKEM A SUŠENÝM OVOCEM

PODZIMNÍ DEKORACE SE ŠÍPKAMI

PODZIMNÍ DEKORACE Z JEHLIČNANŮ A ŠIŠEK

POTPOURRI

- Výraz pot-pourri pochází z francouzštiny a znamená doslova shnilý hrnec; jeho původ je však španělský, protože označuje pokrm se širokou variabilitou ingrediencí
- Nejčastěji se používají korunní lístky růží, květy levandule, karafiátu, jasmínu, fialek apod. si po usušení zachovávají intenzivní vůni. Výraznějšího aroma dosáhnete přidáním bylinek, koření, aromatických olejů a fixativů.

HISTORIE POTPOURRI

- Již ve středověku se ve Francii sušily vonné byliny a další ingredience k výrobě aromatických směsí k zlepšení ovzduší v obytných místnostech; tento zvyk se rozšířil i do Anglie. V 18. a 19. století byly *pot-pourri* typickou luxusní součástí měšťanské bytové kultury.

VLHKÁ METODA POTPOURRI

- Vlhká metoda – rostlinný materiál se nechá zaschnout, po 2 dnech naskládáme lístky do sklenice a prosypeme je solí. 2 týdny každý den promíchejte. Potom přidáme fixační látku (oddenek kosatce-fialkový kořínek), koření, silice. K dozrání za 6 týdnů.

SUCHÁ METODA

- Suchá metoda – rostlinný materiál necháme 10 dnů schnout. Poté do suché směsi přidáme fixativ, koření, aromatický oleje nebo esenci, sklenici uzavřeme a denně protřepáváme. Po 6 týdnech je připraveno k použití. Vydrží až 6 měsíců a lze ji oživit pár kapkami vonného oleje.
- **Fixativ** se skládá z látky (přírodních nebo syntetických), který je přidán do potpourri pro snížení odpařování rostlinných vůní a pomáhá při zvyšování vůně potpourri jako celku.

POSTUP

- Usušené rostlinky nalámejte na malé kousky. Vše smíchejte a směs zasypte fixáží – práškem, který zachová vůni bylin.
- Nejčastěji používanou fixáží je kořen kosatce florentského, lze použít i éterický olej s vůní santalového dřeva, vůně kořene puškvorce nebo kadidlové pryskyřice.
- Pokud je vonná směs málo výrazná, můžete použít prakticky jakýkoliv esenciální olej pro zesílení účinku.

PŘÍSADY DO VONNÉ SMĚSI

- **Byliny pro vůni**

Základ většinou tvoří okvětní lístky růží a aromatické bylinky jako je levandule, meduňka, rozmarýn, mateřídouška nebo heřmánek, ale použít můžete také bazalku, listy jahodníku nebo malinovníku, listy máty nebo příjemně vonící bobkový list.

- **Byliny pro barvu**

Barvu potpourri nejlépe oživí květy růží, čekanky, chrpy, máku, měsíčku, sedmikrásky, tulipánu nebo slaměnek. Výběrem rostlin pouze dvou nebo tří barev můžete vytvořit zajímavou kombinaci.

- **Koření**

Z koření je nejvhodnější skořice, hřebíček, jalovec, muškátový oříšek, anýz, badyán, nové koření, zázvor, úlomky vanilkového lusku nebo koprová semínka. Vůni dobře podtrhne také sušená kůra z pomeranče nebo citrónu.

TIPY NA POTPOURRI

- **Potpourri z růží**

Potpourri z růží se skládá ze sklenky lístků růží, hrsti sušeného měsíčku, hrsti šípků, polévkové lžice hřebíčku a nalámaného stvolu skořice.

- **Kulinářská vonná směs**

Vonnou směs, vhodnou do kuchyně, si připravíte ze sklenice majoránky, hrsti bazalky, nalámané sušené kůry z 1 pomeranče, z 10 zrněk badyánu, 10 zrněk jalovce, 10 bobkových listů, 1 polévkové lžice hřebíčku a 1 skořicového stvolu.

- **Potpourri na spaní**

Do látkového sáčku vložte hrst listů růží, hrst levandulových květů, stejné množství květů měsíčku, heřmánku a meduňky.

- **Lesní směs**

Lesní směs obsahuje sklenku listů jahodníku, 1/2 sklenky borovicových jehlic, polévkovou lžici úlomků cedrového nebo santalového dřeva a 5 kapek borovicové silice.

DEKORACE S PLODY A SEMENÍKY

DEKORACE Z LISTŮ A SLUPEK LESNÍCH PLODŮ

PLOŠNÉ A PROSTOROVÉ DEKORACE

DEKORACE ZE SUŠENÉHO OVOCE

DEKORACE Z KVĚTINÁČŮ

SVÍČKA Z VOSKOVÝCH PLÁSTVÍ

VÁŽKY Z NAŽKY JAVORU

DEKORACE Z LUŠTĚNIN A SEMEN

DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST

